



**Referanser:** KR 39/19, BM 13/22, BM 6/23

**Arkivsak:** 22/03902-7

**Saksdokumenter:**

Liturgi for askeonsdag

## Liturgisk ordning for askeonsdag til høring

### Sammendrag

Nemnd for gudstjenesteliv har utarbeidet et forslag til Liturgisk ordning for askeonsdag. I tråd med regler for saksbehandling i liturgisaker § 4 er forslaget oversendt til Bispemøtet for uttalelse. Bispemøtets anbefalinger er innarbeidet i vedlagte Liturgisk ordning for askeonsdag, som foreslås sendt på høring.

### Forslag til vedtak

Liturgisk ordning for askeonsdag sendes på høring.

### Saksorientering

#### Behandling i Bispemøtet, Kirkerådet og Nemnd for gudstjenesteliv

Da Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) i 2019 begynte på behandlingen av liturgier for fastetiden og påske, prioriterte nemnda å utarbeide forslag til reviderte liturgier for skjærtorsdag, langfredag og påskenenatt (De hellige tre dagene). Samtidig kom det frem behov som hørte til det liturgiske området for fastetid og påske. Blant disse var liturgisk ordning for askeonsdag. Bispemøtet tok saken opp i februar 2022. I vedtaket (BM 13/22) står det:

I henhold til «Regler for saksbehandling i liturgisaker» ber Bispemøtet Kirkerådet igangsette en liturgisak for å utarbeide en liturgi for askeonsdag til bruk i Den norske kirke.

Kirkerådet behandlet saken i mars 2022 og fattet følgende vedtak (KR 34/22):

Kirkerådet ber Nemnd for gudstjenesteliv om å utarbeide et forslag til liturgisk ordning for askeonsdag.

Regler for behandling av liturgisaker § 4 fastsetter at NFGs forslag oversendes Bispemøtet før Kirkerådet sender saken ut på høring. NFG oversendte forslag til Liturgisk ordning for askeonsdag til Bispemøtet for behandling i februar 2023. I vedtaket (BM 6/23) står det:

Bispemøtet anbefaler følgende endringer i liturgien:

1. Pkt. 7. Dagens bønn

For å få et mer aktivt språk i bønnen, bes NFG vurdere å endre Dagens bønn til:

*Barmhjertige Gud,  
du kan sette oss fri fra synd og forgjengelighet.  
Vi ber deg: Lær oss å holde faste slik du vil.  
Gjør oss utholdende i bønn, trofaste i kjærlighet  
og helhjertede i kamp for rettferd.  
Gi verden håp ved Jesu Kristi kors,  
han som med deg og Den hellige ånd lever og råder,  
én sann Gud fra evighet til evighet.  
Amen.*

2. Syndsbekjennelse

En kollektiv syndsbekjennelse fra kirkens hovedliturgi eller salme 51, tas inn i liturgien, for eksempel i punkt 15, etter stillhet. Dette for at liturgiens perspektiv ikke skal være for individualistisk.

3. Bruk av Salme 51

Salme 51 bør kunne få mer plass i gudstjenesten, for eksempel som et alternativ til syndsbekjennelse. Dersom den ikke bli brukt i leddet «syndsbekjennelse» bør den brukes som bibelsk salme pkt. 9.

4. Preken over tekst fra Det gamle testamente

Det legges inn en rubrikk under pkt. 12. Preken f.eks.: «*Predikanten preker over evangelieteksten eller en av de andre tekstene som er lest i gudstjenesten, gjerne den gammeltestamentlige teksten*».

5. Uttak av glorialedd og hallelujavers

I tråd med liturgisk praksis i fastetiden, tas gloria og hallelujavers ut av liturgien.

6. Tydeliggjøre hva som er *kan* ledd og *må* ledd i liturgien

Bispemøtet mener liturgien fremstår noe lang og omfattende for å være en liturgi som i hovedsak skal benyttes på kveldstid askeonsdag. Bispemøtet ser det derfor som tjenlig at det presiseres hva som er *kan* ledd, altså fakultative

ledd, og *må* ledd, ledd som må være med i liturgien.

#### 7. Gjøre Credo til et *kan* ledd

Bispemøtet vil at Trosbekjennelsen blir et *kan* ledd i liturgien. Det er ikke nødvendig å ha en med på en kveldsgudstjeneste en hverdag.

#### 8. Skriftemål

Mulighet for skriftemål tas inn i gudstjenesten som et *kan* ledd og det henvises til kirkens liturgiske ordning for allment skriftemål.

#### 9. Pkt. 18 Asketegning

I liturgien står det: «Under påtegningen kan liturgen si til den enkelte: «*Menneske, husk at du er støv. Til støv skal du vende tilbake.*»

Her kan også «stillhet» legges inn som et alternativt ledd.

Esekiel 36,26 leses etter asketegningen. Dette leddet blir et *kan* ledd.

#### 10. Rubrikk pkt. 18 Asketegning

Til slutt i dette leddet legges det inn følgende rubrikk: «*Dersom det ikke er nattverd i gudstjenesten, avsluttes dette leddet med Fadervår.*».

#### 11. Rubrikken i pkt. 3.

Bispemøtet mener at teksten i denne rubrikken kan bearbejdes slik at fastetidens perspektiv speiles noe bedre.

Bispemøtet ber Kirkerådet om videre behandling av liturgien i henhold til regler for saksbehandling i liturgisaker.

De anbefalte endringene i BM 6/23 er innarbejdet i forelagte Liturgisk ordning for askeonsdag.

Det gjøres oppmerksom på følgende:

- Setningen i liturgiens pkt. 7. *Dagens bønn* «Gjør oss utholdende i bønne, trofaste i kjærligheten og helhjertet i kampen for rettferd» er endret til «Gjør oss utholdende i bønn, trofaste i kjærlighet og helhjertet i kamp for rettferd». Kirkemøtet vedtok i KM 11/14 «Dagens bønn» (kollektbønn) for alle 83 kirkeårsdager. Endringene Bispemøtet anbefaler nå avviker fra dette. Vurderingen er at sistnevnte formulering har et mer aktivt språk, og denne er derfor tatt inn i forslaget til Liturgisk ordning for askeonsdag.
- Askeonsdag er den første gudstjenesten i fastetiden. I tråd med liturgisk praksis for fastetiden, er ikke Gloria og halleluja-vers del av denne liturgien.
- Mange menigheter har tradisjon for at askeonsdag feires som en kort kveldsgudstjeneste. Ordning for askeonsdag har derfor mange *kan*-ledd.

- På askeonsdag kan gudstjeneste for skriftemål feires som alternativ til Liturgisk ordning for askeonsdag.

### **Videre prosess**

Forslaget til reviderte liturgier foreslås sendt på høring i slutten av mars 2023 med høringsfrist i slutten av juni. Et revidert forslag planlegges fremlagt for Kirkerådet i september 2023. Forslaget går etter behandling i Kirkerådet til Bispemøtet i oktober 2023 før saken går tilbake til Kirkerådet som avgir endelig innstilling til Kirkemøtet 2024.

### **Økonomiske/administrative konsekvenser**

Utarbeidelse av liturgiske ordninger krever ressurser i Kirkerådets sekretariat, Bispemøtets sekretariat og høringsinstanser. Arbeidet skjer innenfor eksisterende budsjetter og stillinger.

Liturgiene vil, når de er vedtatt av Kirkemøtet, publiseres i en egnet form. Det kan være et tillegg til gudstjenesteboken, eller en digital publisering. Anskaffelse av liturgiske bøker til kirkene er regulert i regler for liturgisk inventar og utstyr § 18.

Kirkerådet bekoster innkjøp av eventuelle fysiske bøker til menighetsprester.

Innkjøp til hver kirke bekostes av det enkelte kirkelige fellesråd, i tråd med kirkeordning for Den norske kirke § 20 om forvaltning av kirkene. Kirkelig fellesråd dekker også innkjøp til ansatte i fellesrådet.